

בס"ד, כ' טבת התשפ"ו

זבחים קי"ז – מחנה לוי בזמן שילה, וסוג הקרבנות שהקריבו בבמות

שאלות:

1. דואג הרג בשוגג את שלום, האם הוא יכול לעבור לשכונה אחרת בעיר בצר שבה הוא גר, כדי שגואל הדם לא יפגע בו?

מחנות בזמן שילה וקליטת רוצח בשגגה

הגמרא ממשיכה לדון בדברי ר' שמעון בר יוחאי בברייתא שאמר שבמשכן שילה "לא היו אלא שתי מחנות". רבה אמר שמחנה לוי הוא שחסר. כי אם היה רק מחנה שכינה ומחנה ישראל, יוצא שזבים וטמאי מתים משולחים שניהם רק ממחנה אחד (מחוץ למחנה שכינה), והתורה אמרה "ולא יטמאו את מקניהם" בלשון רבים, שמתפרש שני מחנות נפרדים לשילוח שני סוגי הטומאה.

רבא דוחה את המסקנה מדברי רבה שמחנה ישראל הוא שחסר. **רבא** טוען שאם מחנה ישראל לא היה, נמצאו זבים ומצורעים משתלחים למקום אחד (מחוץ למחנה לוי), והתורה אמרה על מצורע "בְּדָד יֵשֵׁב", שפירושו שלא ישב טמא אחר עמו.

אלא מסקנת הגמרא היא, שכל שלושת המחנות היו בשילה. והברייתא שאמרה "לא היו אלא שתי מחנות" התכוונה לעניין קליטה כלומר למתן מקלט לרוצח בשגגה, שבשילה מחנה לוי לא תפקד לעניין קליטת רוצח בשגגה.

הגמרא שואלת: האם ניתן להסיק מזה שבמדבר, שבו היו שלוש מחנות, מחנה לוי כן קלט רוצחים בשגגה? הגמרא משיבה בחיוב ומביאה ברייתא שמאשרת את זה, ולומדת מהפסוק "וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוֹס שָׁמָּה":

○ "וְשִׁמְתִי לָךְ מְקוֹם": בחיך רמז למשה שיזכה להפריש ערי מקלט בחייו, כמו שנאמר "אז יבדיל משה שלש ערים" (רש"י).

○ 'לך מקום' מקומר: "מקום" זהו מחנה לוי, כיוון שמשה היה לוי, ולכן נאמר לו "לך".

○ אשר ינוס שמה: מלמד שבמדבר גולין למחנה לוי.

○ עוד למדו חכמים מהפסוק הזה מזה שכתוב 'ושמתי לך מקום' שגם בן לוי שהרג בשוגג גולה לאחת מערי הלויים. **רב אחא בריה דרב איקא** לומד מהפסוק "כִּי בְעִיר מְקַלְטוּ יֵשֵׁב" עיר שכבר קלטה אותו בעבר, שגם אם בן לוי גולה ממקום למקום בתוך עירו (משכונה לשכונה), עירו קולטת אותו, כמו מחנה לוי במדבר.

2. דוד נדר נזירות, האם הוא יכל להקריב איל נזיר בבמה מאחורי הבית שלו, כשהמשכן היה בנוב?

סוגי הקרבנות שהקריבו בבמות

המשנה בדף קי"ב אמרה שכשבאו ישראל לגלגל הותרו הבמות, וקדשי קדשים היו נאכלים לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מקום. הגמרא מביאה ברייתא עם מחלוקת תנאים של חמש דעות שונות על סוגי הקרבנות שמותרים להקרבה בבמות:

1. **ר' מאיר** אומר: בבמת יחיד היו מקריבים כל מה שהוא **נִידָר וְנִדָב** בלבד, וזה כולל מנחות וקרבנות נזירות שיכולים לבוא בנדבה, כיוון שהתחלתם היא כשאדם מרגיש שהוא רוצה להתנדב.

- **ר' מאיר** לומד את זה מהפסוק: "לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום... איש כל הישר בעיניו יעשה". משה אמר שכשבאים לארץ, תקריבו **ישרות** (נדרים ונדבות), וכתוב "איש", כלומר הכוונה לקרבנות של יחידים. **ר' מאיר** סובר שהיחיד לא מקריב **חובות** לא בבמה הקטנה ולא בבמה הגדולה של הציבור, ומה שהקריבו את הפסח בגלגל, הפסח נחשב קרבן ציבור.

2. **חכמים (א')** חולקים על **ר' מאיר** וסוברים שהיחיד הקריב רק עולות ושלמים בבמה קטנה, אבל לא מנחה ונזירות.

- הסיבה היא: שניזירות נחשבת **חובה** כיוון שמרגע שאדם קיבל על עצמו נזירות הוא חייב בקרבנותיה. ומנחה לא הייתה קרבה בבמה, כי **חכמים** למדו מהפסוק בפרשת שחטי חוץ "למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים על פני השדה" – המדבר על קרבנות שהוקדשו בשעת היתר הבמות, כמו שראינו בדף קו – שרק **זבח** (דבר הזבח) קרב בבמה ולא **מנחה**.

דיון בקרבנות הנזיר:

- **שמואל** מנסה לומר שהמחלוקת בין **ר' מאיר** ל**חכמים** היא רק לגבי קרבנות חטאת ואשם של הנזיר, אבל עולות ושלמים של הנזיר, גם **חכמים** מודים שזה קרב בבמה (כישרות).

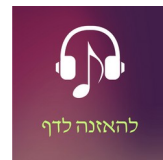
- **רבה** מקשה על **שמואל** מבריייתא שאומרת שמתנות כהונה של תודה ושלמים (חזה ושוק ותרומת לחמי תודה) לא נוהגות בבמה קטנה. הבריייתא השמיטה את מתנות הכהונה של איל נזיר (זרוע בשלה), שהוא שלמים. **רבה** טוען: אילו שלמי נזיר היו קרבים בבמה קטנה (דברי הכל), הבריייתא הייתה צריכה לציין שהמתנות לא נוהגות בה. משמעות ההשמטה היא ששלמי נזיר לא קרבו בבמת יחיד. **רבה** מקשה על **שמואל**: אם גם **חכמים** מודים ששלמי נזיר קרבים בבמה קטנה, אז כשיטת מי היא הבריייתא הזו?

- לכן הגמרא מתקנת את דברי **שמואל**, שבקרבנות חטאת ואשם של הנזיר, גם **רבי מאיר** מודה שהם חובות שלא קרבים בבמת יחיד. המחלוקת היא רק לגבי עולות ושלמים של הנזיר.

3. **ר' יהודה** אומר: בבמת הציבור (במשכן במדבר, ובגלגל) לא היה הבדל, והיחיד היה מקריב בהם גם **חובות** וגם נדרים ונדבות כי לשיטתו מה שנאמר 'ישר' כלומר, נדרים ונדבות זה צמוד למילה 'בעיניו' שמתפרש למקום שהוא בחר לבמה הפרטית שלו, אבל לא בבמת הציבור, ובזה הוא חולק על הדעות הקודמות של **ר' מאיר** ו**חכמים** כי הם סוברים שבמשכן ובמזבח שבגלגל יחיד, לא הקריב חובות בכלל. וכמובן שבגלגל הותרו במות יחיד, ולשיטתו בבמה קטנה היחיד הקריב רק עולה ושלמים.

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

4. **חכמים (ב')** אומרים: לכאורה בדיוק מה שאמרו **חכמים (א')** שגם בבמת היחיד וגם בציבור יחיד הקריב רק עולה ושלמים. ושתי הדעות של **חכמים** סוברות שעל במת הציבור הקריבו גם חובות כי מה שנאמר שמקריבים רק ישרות - נדרים נדבות זה נאמר רק לגבי 'איש' ולא לגבי הציבור.

והגמרא בדף הבא תברר מה ההבדל בין שתי הדעות של **החכמים**.

5. **ר' שמעון** חולק על כל הדעות הקודמות וסובר שהיה שוני בין המדבר לגלגל גם בציבור: הציבור לא הקריב בבמה הגדולה בגלגל אלא פסחים וחובות שקבוע להן זמן (כגון תמידים), אבל לא קרבנות חובה שלא קבוע להם זמן כגון פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה של ציבור (**רש"י**).

הגמרא תמשיך לדון במחלוקת הזו בדף הבא.